

HAZİRAN 2026

SAYI 01

AİLE ENSTİTÜSÜ

Aile ve Nüfus

BÜLTENİ

Veriden Politikaya Aktüel Perspektif

SAYININ TEMASI · DİJİTALLEŞME

Aileyle Köklenen, Nüfusla Güçlenen, İstikbâle Yükselen

TÜRKİYE

AİLE VE NÜFUS ON YILI · 2026-2035

T.C.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Aile Enstitüsü Genel Müdürlüğü

Aile ve Nüfus Bülteni

VERİDEN POLİTİKAYA AKTÜEL PERSPEKTİF

SAYI 01

HAZİRAN 2026 · ANKARA

Takdim

Aile insanın ilk attığı adımın, ilk öğrendiği kelimenin, ilk hissettiği duygunun ve ilk taşıdığı sorumluluğun ocağıdır. Nüfus ise bu ocakların toplamından doğan, bir ülkenin geleceğe uzanan en uzun nefesidir. Aileyi güçlendiren her çaba, o nefesi uzatır; bir kuşağın aldığı soluğu, henüz doğmamış nesillere taşır.

Aile ve nüfus, toplumsal değişimin etkilerinin en somut biçimde görüldüğü alanların başında gelir. Son yıllarda dünyada yaşanan demografik değişimler, dijital dönüşüm, zararlı akımlar, bireyselleşen yaşam tarzları ve toplumsal hareketlilik aile kurumunu yeni sınamalarla karşı karşıya bırakmaktadır. Doğurganlık eğilimlerinden yaşlanmaya, çocukların dijital dünyayla kurduğu ilişkiden kuşaklar arası dayanışmaya kadar uzanan geniş bir alan, kamu politikalarının dikkatli ve uzun vadeli bir bakışla ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın tensipleriyle ilan edilen Aile ve Nüfus On Yılı, işte bu bakışın ifadesidir. Önümüzdeki on yıl, günü kurtaran çözümlerle değil, geleceği gözeten politikalarla değerlendirilecektir. Sağlam politikaların temelinde ise güvenilir bilgi, güçlü araştırma ve isabetli analiz bulunur. Karar alma süreçleri ne kadar sağlam bir bilgi zemini üzerinde yükselirse, toplumun ihtiyaçlarına verilen cevaplar da o kadar kalıcı olur. Bilginin üretilmesi kadar düzenli biçimde değerlendirilmesi, erişilebilir kılınması ve kalıcı bir kurumsal hafızaya dönüştürülmesi de aynı önemdedir; bu ise ancak süreklilik gösteren yayınlarla mümkündür.

Elinizde bulunan Aile ve Nüfus Bülteni, bu anlayışla hazırlanan yeni bir yayın serisinin ilk sayısıdır. Bülteni; aile ve nüfus alanında öne çıkan gelişmeleri takip eden, güncel araştırmaları değerlendiren, dünyadaki uygulamaları karşılaştırmalı biçimde ele alan ve kamu politikalarının bilgi altyapısını beslemeyi amaçlayan sürekli bir yayın olarak tasarladık. Her yeni sayının, aile ve nüfus gündemini farklı bir tema üzerinden ele alarak ortak düşünme zeminini güçlendirmesini hedefliyoruz.

İlk sayıyı dijitalleşmeye ayırdık. Çünkü dijital dünya artık çocukluğun, gençliğin, ebeveynliğin ve aile içi ilişkilerin doğal bir parçasıdır. Teknolojinin sunduğu imkânlardan en yüksek faydayı sağlarken çocuklarımızı koruyan, aile bağlarını güçlendiren ve insanı merkeze alan bir yaklaşımı geliştirmek ortak sorumluluğumuzdur. Bunun yolu veriyi dikkatle okumaktan, bilimin rehberliğinden ve ortak akıldan geçmektedir.

Aile ve nüfus gündemini bilimsel ölçütlerden ayrılmadan, güncel gelişmeleri yakından izleyerek ve politika üretimine katkı sağlayacak bir perspektifle ele alan bültenin araştırmacılar, uygulayıcılara, karar alıcılardan sivil topluma ve konuya ilgi duyan bütün paydaşlara kadar geniş bir kesim arasında güçlü bir bilgi köprüsü kurmasını temenni ediyorum.

Bültenin hazırlanmasında emeği geçen Aile Enstitüsü Genel Müdürlüğümüze, kalemiyle ilk sayımıza katkı sunan kıymetli akademisyenlerimize ve bütün paydaşlarımıza teşekkür ediyor; bültenimizin ülkemiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ

İÇİNDEKİLER

01	VERİ MERCEĞİ	03
	Aile, Nüfus ve Dijitalleşme Göstergeleri	
02	ODAK NOKTASI	07
	Dijitalleşme ve Aile	
03	UZMANIN KALEMİNDEN	12
	Dijital Yetimlik	
04	DÜNYA PENCERESİ	14
	Çocukların Çevrim İçi Korunması	
05	POLİTİKA PANOSU	16
	Aile ve Nüfus On Yılı Vizyonu	
06	ARAŞTIRMA DEFTERİ	18
	Evlilik ve Doğurganlık	
07	ENSTİTÜDEN HABERLER	20
	Geride Kalanlar & Yaklaşan Gündem	

Temel Göstergelerde Aile ve Nüfus

On Yıllık stratejik perspektifin temeli, aile ve nüfus yapısındaki değişimlerin veriye dayalı bir zeminde okunmasıdır. Aşağıdaki göstergeler, 2026–2035 döneminde uygulanacak politikaların temel parametrelerini oluşturmaktadır.

1,42 TOPLAM DOĞURGANLIK HIZI (TDH) 2005: 2,12 → 2025: 1,42	76 TDH 2,1 ALTINDAKİ İL 2009: 50 → 2025: 76	29,4 ANNE YAŞI 2005: 27 → 2025: 29,4
%24,8 ÇOCUK NÜFUS (0–17) 2007: %31,6 → 2025: %24,8	%11,1 YAŞLI NÜFUS (65+) 2007: %7,1 → 2025: %11,1	34,9 ORTANCA YAŞ 2007: 28,3 → 2025: 34,9
3,08 HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜ 2008: 4,00 → 2025: 3,08	%58,1 0–17 ÇOCUK BULUNMAYAN HANE 2012: %54,2 → 2025: %58,1	%28,97 HİÇ EVLENMEYENLER 2008: %27,74 → 2025: %28,97
‰6,43 KABA EVLENME HIZI 2005: ‰9,37 → 2025: ‰6,43	‰2,26 KABA BOŞANMA HIZI 2005: ‰1,40 → 2025: ‰2,26	%16,75 KIR YERLEŞİMİNDE YAŞAYANLAR 2022: %17,26 → 2025: %16,75

TÜRKİYE NÜFUSU · 2025

86.092.168

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre Türkiye nüfusu 2025 yıl sonu itibarıyla 86 milyon 92 bin 168 kişiye ulaşmıştır.

KAYNAK Türkiye İstatistik Kurumu — Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, Doğum İstatistikleri, İstatistiklerle Çocuk, İstatistiklerle Yaşlılar.

İnternet Kullanımının Yükselişi

Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2025

16–74 YAŞ İNTERNET KULLANIMI

%90,9

2005: %13,9 → 2025: %90,9

HANELERDE İNTERNET ERİŞİMİ

%96,2

2007: %19,7 → 2025: %96,2

İnternet kullanım oranı, 16–74 yaş grubundaki bireylerde 2005 yılında %13,9 iken 2025 yılında %90,9 oldu. 2007'de %19,7 olan internet erişimine sahip hane oranı ise 2025'te %96,2'ye yükseldi.

İNTERNET KULLANIMI · YAŞ GRUBUNA GÖRE (%)

YAŞ GRUBU	2004	2025
16–24 yaş	%26,6	%97,8
25–34 yaş	%15,7	%98,1
35–44 yaş	%9,4	%97,3
45–54 yaş	%5,5	%92,4
55–64 yaş	%1,6	%78,4
65–74 yaş	%0,4	%53,2

İnternet kullanımında cinsiyet bakımından fark hızla kapanarak 1,1 puana geriledi.

16–24 YAŞ İNTERNET KULLANIMI · CİNSİYETE GÖRE (%)

2004

FARK 22,4 PUAN

2025

FARK 1,1 PUAN

KIZ ÇOCUĞU/KADIN

%15,9

KIZ ÇOCUĞU/KADIN

%97,2

ERKEK ÇOCUĞU/ERKEK

%38,3

ERKEK ÇOCUĞU/ERKEK

%98,3

KAYNAK Türkiye İstatistik Kurumu — Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2025.

Ekranlarla Büyüyen Nesil

Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2024

%91,3

İNTERNET KULLANAN

Erkek %92,2 · Kız %90,3

%43,9

KENDİ TELEFONU OLAN

Yalnız kendi kullanımında

%66,1

SOSYAL MEDYA KULLANAN

İlk 3: YouTube · Instagram ·
TikTok

%74,0

DİJİTAL OYUN OYNAYAN

Erkek %82,8 · Kız %64,8

GÜNDE 6 SAAT VE ÜZERİ AKILLI TELEFON
KULLANIMI

Çocukların akıllı telefon başında geçirdiği yoğun süre, hafta
sonları artmaktadır.

%7,0

HAFTA İÇİ

%10,3

HAFTA SONU

YOĞUN KULLANIM DAVRANIŞLARI

En az 30 dakikada bir telefonunu kontrol etme		%32,6
Uyumadan önce yaptığı son şey telefonunu kontrol etme		%30,6
Uyandıktan sonra yaptığı ilk şey telefonunu kontrol etme		%22,7
Televizyon izlerken akıllı telefon kullanma		%21,5
Başkalarıyla yemek yerken akıllı telefon kullanma		%21,0

EKRAN SÜRESİ NEDENİYLE...

Daha az kitap okuyorum		%34,4
Daha az ders çalışıyorum		%33,3
Ailemle daha az vakit geçiriyorum		%25,5
Arkadaşlarımla yüz yüze daha az görüşüyorum		%18,6
Daha az uyuyorum		%17,2

Dijitalleşme ve Aile

Tehdit mi, İmkân mı?

- 01 Kanıt Ne Söylüyor?
- 02 Çocukluk ve Gençlik: Risk Haritası
- 03 Aile, Bağ ve Dikkat
- 04 İnsan Merkezli Dijital Yönetişim

◆ Kanıt Ne Söylüyor?

Ekran Süresinden Deneyimin Niteliğine

Dijital teknolojinin bireyin psikolojik iyi oluşu üzerindeki etkisi, son on yılın en yoğun bilimsel tartışmalarından biridir. Bir uçta, ergenlerde 2010 sonrası artan depresif belirti, intihar eğilimi ve yalnızlık ile akıllı telefon ve sosyal medya kullanımının yaygınlaşması arasında güçlü bir bağ kuran çalışmalar yer almaktadır. Bu çizginin en çok atıf alan örneklerinden biri, yarım milyonu aşkın Amerikalı ergen üzerinde yürütülen ve dijital olmayan etkinliklere ayrılan zamanın koruyucu, yeni medya kullanımının ise risk yönünde ilişkilendiği analizdir (Twenge vd., 2018). Bu kaygı en güncel ifadesini, akıllı telefon temelli çocukluğun çocukların gelişimini "yeniden kablolarak" bir ruhsal hastalık salgınına yol açtığını ileri süren popüler bir tezde bulmuştur (Haidt, 2024).

Ne var ki aynı verilerin farklı yöntemlerle yeniden incelenmesi, tabloyu belirgin biçimde değiştirmiştir. Üç büyük temsili veri setinde (toplam n = 355.358) farklı model kurgusunu sistematik biçimde sınavan "spesifikasyon eğrisi" analizi, dijital teknoloji kullanımı ile ergen iyi oluşu arasındaki ortalama ilişkinin negatif fakat son derece küçük olduğunu; iyi oluştaki değişimin en fazla yüzde 0,4'ünü açıkladığını ortaya koymuştur (Orben & Przybylski, 2019). "Yeniden kablolama" tezine yöneltile kapsamlı bir değerlendirme de, mevcut bulguların büyük ölçüde korelasyonel olduğunu, bu nedenle dijital teknolojinin gençlerde gözlenen ruh sağlığı sorunlarındaki artışın temel nedeni olduğu yönündeki

nedensel iddiaların mevcut kanıtlarla desteklenmediğini belirtmektedir (Odgers, 2024). Araştırmacıların yöntemsel tercihlerine bağlı olarak aynı veriden olumlu, olumsuz ya da etkisiz sonuçlar üretmek mümkündür; dolayısıyla seçilmiş tekil bulgulara dayanan kesin yargılar temkinle karşılanmalıdır.

Bu iki uç arasındaki tabloyu uzlaştıran çerçeve, kullanım ile iyi oluş arasındaki ilişkinin doğrusal değil eğrisel olduğunu gösteren araştırmalardan doğmaktadır. Yüz yirmi bini aşkın ergen üzerinde, önceden tescillenmiş bir araştırma planıyla yürütülen çalışma, bu ilişkinin ters U biçiminde bir eğri çizdiğini ortaya koymuştur. En olumlu sonuçlar, kullanımın çok düşük ya da çok yüksek olduğu uçlarda değil, ölçülü düzeyde ortaya çıkmaktadır. Literatürde "Goldilocks hipotezi" olarak anılan yaklaşımı destekleyen bu bulgular, ölçülü dijital kullanımın iyi oluş açısından olumsuz görünmediğini; hatta bağlantılı bir dünyada sosyal katılım ve gelişim açısından bazı yararlar sağlayabileceğini düşündürmektedir (Przybylski & Weinstein, 2017). Kurumsal otoriteler de benzer biçimde dengeli bir konum benimsemekte olup hem ABD Cerrahi Genel Müdürlüğü hem de Amerikan Psikoloji Birliği, sosyal medyanın gençler için hem yarar hem zarar potansiyeli taşıdığını, etkilerin her çocukta aynı olmadığını ve sorumluluğun aileler, okullar, platformlar ve kamu arasında paylaşıldığı çok paydaşlı bir yaklaşımı gerektirdiğini vurgulamaktadır (U.S. Surgeon General, 2023; APA, 2023).

◆ Çocukluk ve Gençlik: Risk Haritası

Ortalamanın gizlediği gruplar ve gelişimsel hassasiyet

Etkinin ortalamada küçük olması, belirli çocuklar için belirli risklerin küçük olduğu anlamına gelmemekte olup ortalama, bazı grupları gizleyebilmektedir. Bu nedenle çocukların dijital ortamdaki maruziyetini bütüncül bir risk haritası üzerinden okumak gerekmektedir. Alanda yerleşik çerçeve, çevrim içi riskleri dört başlıkta sınıflandırmaktadır: zararlı içerikle karşılaşma, zararlı temas, zararlı davranışa katılma ya da maruz kalma ve ticari sömürüye açık veri/sözleşme ilişkisi (Livingstone & Stoilova, 2021). Bu çerçeve, riski yalnızca ekran süresine indirgememekte; platform tasarımı ve iş modellerinin de risk üretimindeki rolüne dikkat çekmektedir.

Çocukların bu ortamlara güçlü biçimde bağlanmasının arkasında bir alışkanlığa dönüşmesinin yanı sıra temel psikolojik ihtiyaçlar da yatmaktadır. Öz Belirleme Kuramı, bireyin ilişkisellik, özerklik ve yetkinlik ihtiyaçlarını insan motivasyonunun çekirdeğine yerleştirmektedir (Ryan & Deci, 2000); bu kuramı dijital oyunlara uyarlayan çalışmalar, oyun katılımının tam da bu ihtiyaçlara hızlı karşılıklar üretmesi nedeniyle güçlü bir çekim oluşturduğunu göstermektedir (Przybylski vd., 2010). Mesele bu karşılıkların varlığı değil, gerçek yaşam ilişkilerinin yerini almaya başladığında çocuğun sosyal-duygusal gelişiminde kırılganlık oluşturma ihtimalidir.

Davranışsal bağımlılık araştırmaları, problemli dijital davranışların davranışsal bağımlılıklara benzer ödül sistemi mekanizmaları gösterebildiğini ileri sürmektedir (Potenza, 2014). Ergenlik; nörobiyolojik, bilişsel ve davranışsal gelişimin sürdüğü, gelişimsel açıdan hassas bir dönemdir (Orben, Meier, Dalgleish ve Blakemore, 2024); bu dönem aynı zamanda ruhsal bozuklukların başlangıcının zirve yaptığı evreye denk gelir (Solmi vd., 2022). Bu süreçte ödül duyarlılığı ve sosyal geri bildirime tepkisellik belirginleşmekte (Orben vd., 2024), dikkat ve ödül süreçlerini hedefleyen ikna edici tasarım özellikleri ise bu duyarlılığı kullanabilmektedir (Flayelle vd., 2023). Nitekim sosyal geri bildirime verilen tepkinin yaşa bağlı olarak farklılaştığı ve ergenlerin yetişkinlere kıyasla daha yüksek duyarlılık gösterdiği ortaya konmuştur (Orben, Przybylski, Blakemore ve Kievit, 2022; da Silva Pinho vd., 2024).

Aynı teknolojiler, çocuğun gelişimsel ihtiyaçlarını ve haklarını gözetken bir tasarımla kurgulandığında öğrenmeyi destekleyebilmekte (Granic vd., 2014; Wang vd., 2022), ruh sağlığı ve psikolojik iyi oluş açısından da önemli fırsatlar sunabilmektedir (Chen vd., 2024). Risk ve fırsatın aynı altyapıdan doğması, çocuk koruma politikalarının tasarım odaklı ve gelişimsel bir perspektifle ele alınmasının önemine işaret etmektedir.

ÇEVİRİM İÇİ RİSK HARİTASI · DÖRT BAŞLIK

İçerik

Zararlı içerikle karşılaşma — yaşa uygunsuz, şiddet veya istismar içeren materyal

Temas

Bir yetişkinin başlattığı zararlı temas — cinsel istismara yönelik kandırma, taciz, takip

Davranış

Zararlı davranışa katılma ya da maruz kalma — siber akran zorbalığı, zararlı topluluklara katılım

Ticari

Veri ve sözleşme sömürüsüne açık ticari ilişki — profillemeye, gömülü reklam, dolandırıcılık

◆ Aile, Bağ ve Dikkat

Dijitalleşmenin ilişkisel etkileri ve demografik arka plan

Dijitalleşmenin aile üzerindeki en özgün etkisi, bireysel ekran kullanımından çok ilişkisel düzeyde görünmektedir. Aynı evi paylaşan bireyler fiziksel olarak bir arada olsalar bile dikkatlerini farklı ekranlara yöneltebildiğinden, ortak zamanın yerini eş zamanlı fakat birbirinden kopuk deneyimler alabilmektedir; nitekim yalnızca bir mobil cihazın ortamda bulunması dahi yüz yüze etkileşimin niteliğini düşürebilmektedir (Przybylski & Weinstein, 2013). Ebeveynin çocukla geçirdiği anlarda dikkatin cihaza yönelmesiyle etkileşimin kesintiye uğraması — literatürde "technoference" olarak adlandırılan olgu — fiziksel yakınlığı duygusal yakınlığın garantisi olmaktan çıkarabilmekte ve çocukların davranış sorunlarıyla ilişkilendirilebilmektedir (McDaniel & Radesky, 2018). Platformların dikkati uzun süre kendinde tutacak biçimde tasarlanması, aile içi etkileşimi bu sistemlerle görünmez bir rekabete sokmaktadır.

Bu ilişkisel zayıflamanın demografik sonuçlar doğurabileceği sıklıkla ileri sürülmektedir: Zayıflayan sosyal bağların evlilik ve çocuk sahibi olma eğilimini düşürdüğü, düşen doğurganlık ve artan tek kişilik hanelerin ise ileri yaşta yalnızlığı derinleştirdiği bir döngüden söz edilmektedir. Bu çıkarımın sezgisel gücü

yüksek olmakla birlikte, nedensellik henüz sağlam biçimde kurulmuş değildir; ilişkiler büyük ölçüde korelasyoneldir. Türkiye'nin toplam doğurganlık hızının 2025'te 1,42'ye gerilediği (TÜİK, 2025) bir dönemde bu ilişkiyi ciddiye almak yerindedir. Bununla birlikte dijitalleşmeyi henüz tek başına bir doğurganlık belirleyicisi olarak ele almak yerine, etkisini sosyal bağlar ve ilişki kapasitesi gibi aracı değişkenler üzerinden çözümlemek, nedensellik çıkarımının gereklerine ilişkin mevcut kanıt tabanı çerçevesinde daha uygun olacaktır.

Aynı madalyonun diğer yüzünde, dijital teknolojilerin aile yaşamını güçlendiren etkileri yer almaktadır. Uzaktan çalışma kimi durumlarda ebeveynlerin zaman esnekliğini artırmakta, çevrim içi kaynaklar öğrenme imkânlarını genişletmekte (Granic vd., 2014), uzaktaki aile bireyleri arasındaki bağ dijital araçlarla sürdürülebilmekte ve kamu hizmetlerine erişim kolaylaşmaktadır. Belirleyici olan teknolojinin kendisi değil, hangi değerlerle tasarlandığı ve nasıl kullanıldığıdır. Bu nedenle aileyi güçlendirmek, dijital teknolojiyi dışlamak yerine onu ailenin değerleriyle ve çocuğun yararıyla uyumlu biçimde yönlendirmeyi gerektirmektedir.

◆ İnsan Merkezli Dijital Yönetişim

Tasarım yoluyla güvenlik ve Dijital Aile Kalkanı

Buraya kadarki kanıt tablosu tutarlı bir politika çıkarımına işaret etmektedir. Çocukları ve aileleri korumanın yolu, dijital dünyadan uzaklaştırmak değil, dijital dünyayı çocuğun esenliğini ve gelişimini, ailenin koruyucu rolünü güçlendirecek biçimde tasarlamaktır. "Tasarım yoluyla güvenlik" (safety by design) yaklaşımı tam da bunu önermektedir. Çocuk güvenliği tasarımın başlangıç noktası kabul edilmeli; yaşa uygun tasarım, varsayılan yüksek gizlilik ayarları ve şeffaf algoritmalar standart hâline gelmelidir (OECD, 2024).

Türkiye'nin son dönemde attığı adımlar bu çerçeveye uyumludur. 1 Mayıs 2026 tarihli 7578 sayılı Kanun'la 5651 sayılı Kanun'da yapılan ve 1 Kasım 2026'da yürürlüğe girecek değişikliklerle, sosyal ağ sağlayıcılarının on beş yaşını doldurmamış çocuklara hizmet sunması yasaklanmış; yaş doğrulama, çocuklara özgü ayrıştırılmış hizmet ve ebeveyn kontrol araçları sağlama yükümlülükleri getirilmiş, dijital oyun platformları da yaş derecelendirmesi kapsamına alınmıştır.

Bu adımlar, dijital ortamdaki güvenliği bütüncül bir koruma anlayışıyla ele alan bir politika yöneliminin yasal zeminini oluşturmaktadır. Söz konusu yönelimin çerçevesi, 2026/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nin 13. maddesinde yer alan "Dijital Aile Kalkanı" oluşturulması hükmü ile çizilmektedir. Genelgenin dijitalleşmeye ilişkin diğer hükümleri bu kalkanı tamamlamakta olup bu kapsamda dijital okuryazarlık ve sorumlu medya kullanımı eğitimlerinin yaygınlaştırılması, kamu yayıncılığında aile odaklı içeriklerin artırılması, özel yayın kuruluşları için aile dostu yayıncılık standartları ile gönüllü taahhüt mekanizmalarının geliştirilmesi öngörülmektedir. Vizyon Belgesi ise bu yaklaşımı "Sorumlu Medya ve Dijital İklim" ilkesiyle temellendirmekte; haber alma hürriyeti korunurken çocukların gelişimini, aile kurumunu ve toplumsal ahlaki zedeleyen yayıncılık anlayışına karşı etik bir duruşla güvenli bir medya ve dijital ortamın oluşturulmasını esas almaktadır.

2026/4 CUMHURBAŞKANLIĞI GENELGESİ MADDE 13

"Dijital Aile Kalkanı"

KAYNAKÇA

APA. (2023). Social media use in adolescence.
Chen, T. vd. (2024). Digital technology & youth mental health. *Front. Psychol.*
da Silva Pinho, A. vd. (2024). Sensitivity to social media feedback. *Science Advances.*
Flayelle, M. vd. (2023). Addictive design features. *Nat. Rev. Psychol.*
Granic, I. vd. (2014). The benefits of playing video games. *Am. Psychologist.*
Haidt, J. (2024). *The Anxious Generation*. Penguin Press.
Livingstone, S. & Stoilova, M. (2021). The 4Cs of online risk. *CO:RE.*
McDaniel, B. T. & Radesky, J. S. (2018). Technoference: parent distraction and child behavior problems. *Child Dev.*
Odgers, C. L. (2024). The great rewiring. *Nature.*
OECD. (2024). *Digital Safety by Design for Children.*

Orben, A. & Przybylski, A. K. (2019). The association between adolescent well-being and digital technology use. *Nat. Hum. Behav.*
Orben, A., Meier, A. vd. (2024). Social media & adolescent mental health. *Nat. Rev. Psychol.*
Orben, A., Przybylski, A. K. vd. (2022). Windows of developmental sensitivity. *Nat. Commun.*
Potenza, M. N. (2014). Behavioral addictions and the DSM-5. *Addiction.*
Przybylski, A. K. vd. (2010). A motivational model of video game engagement. *Rev. Gen. Psychol.*
Przybylski, A. K. & Weinstein, N. (2013). Mobile technology and face-to-face conversation quality. *J. Soc. Pers. Relat.*
Przybylski, A. K. & Weinstein, N. (2017). A large-scale test of the Goldilocks hypothesis. *Psychol. Sci.*
Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory. *Am. Psychologist.*

Solmi, M. vd. (2022). Age at onset of mental disorders. *Molecular Psychiatry.*
Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2026). 7578 sayılı Kanun (Resmî Gazete S. 33240).
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2026). 2026/2 sayılı Genelge.
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2026). 2026/4 sayılı Genelge.
Türkiye İstatistik Kurumu. (2025). *Doğum İstatistikleri.*
Twenge, J. M. vd. (2018). Depressive symptoms and new media screen time. *Clin. Psychol. Sci.*
U.S. Surgeon General. (2023). *Social Media and Youth Mental Health.*
Wang, L.-H. vd. (2022). Digital game-based STEM education. *Int. J. STEM Educ.*

Dijital Yetimlik

Dijital Kültür Çağında Çocukluğun Dönüşümü ve Aidiyet Krizi

PROF. DR. CELALETİN VATANDAŞ, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Dijital teknolojilerin gündelik hayatın merkezine yerleşmesi, yalnızca iletişim araçlarının çeşitlenmesi ve yaygınlaşması anlamına gelmemektedir. Bu süreç aynı zamanda insanın dünyayı algılama biçiminden ilişki kurma tarzına, zaman kullanımından kimlik inşasına, aileden topluma uzanan tüm alanlarda köklü bir kültürel dönüşüme işaret etmektedir. Çocukluk, bu dönüşümün en yoğun yaşandığı alanlardan biridir.

◆ Dijital Yetimlik: Yeni Bir Çocukluk Deneyimi

Dijital teknolojilerin gündelik hayatın merkezine yerleşmesiyle birlikte çocukluk deneyiminde ortaya çıkan en dikkat çekici dönüşümlerden biri "dijital yetimlik" olgusudur. Dijital yetimlik, çocukların teknolojik araçlarla fazla vakit geçirmesini aşan, çok daha derin ve kapsamlı bir kültürel sorun olarak ele alınmalıdır. Bu olgu, çocukların aileleriyle, akrabalarıyla ve içinde yaşadıkları kültürel çevreyle kurduğu ilişkinin niteliğini doğrudan etkilemekte; çocukluğun anlamını ve sosyal işlevini yeniden tanımlamaktadır.

Dijital yetimlik, biyolojik anlamda ebeveyn kaybını ifade eden klasik yetimlikten farklı olarak anne-babası hayatta olduğu hâlde çocuğun duygusal, ilişkisel, kültürel ve ahlaki açıdan yeterince desteklenemediği bir duruma karşılık gelmektedir. Bu çocuklar için aile, fiziksel olarak vardır; ancak çocuğun gelişiminde belirleyici olması gereken duygusal yakınlık, manevi rehberlik ve kültürel aktarım büyük ölçüde eksiktir.

Ne var ki modern dünyada çocuk giderek daha fazla ekranlarla büyümektedir. Tabletler, telefonlar, dijital oyunlar, video platformları ve sosyal medya ağları çocukların gündelik hayatının merkezine yerleşmiş durumda. Çocuk yalnızca eğlenmek için dijital araçlara

başvurmamakta; aynı zamanda kendini ifade etme, başkalarıyla ilişki kurma, bilgiye ulaşma, hayatı anlamlandırma ve kimliğini biçimlendirme süreçlerinde de bu araçlara giderek daha fazla bağımlı hâle gelmektedir.

Geleneksel toplumlarda çocuk, çok katmanlı bir sosyalleşme süreci içinde yetişmekteydi. Aile, mahalle, akrabalık ilişkileri, komşuluk bağları ve kültürel çevre çocuğun karakter gelişiminde belirleyici rol oynamaktaydı. Ancak günümüzde kentleşmenin hızlanması, çekirdek ailenin yaygınlaşması, çalışma koşullarının ağırlaşması ve sosyal ilişkilerin zayıflamasıyla birlikte bu çok katmanlı sosyalleşme yapısı büyük ölçüde aşınmıştır.

Özellikle modern kent hayatında ebeveynlerin yoğun iş temposu, zaman baskısı ve tükenmişlik hissi çocukla kurulan ilişkinin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Çocukla uzun süre ilgilenmek yerine onu dijital araçlarla oyalamak daha pratik bir çözüm olarak algılanmaktadır. Çocuk böylece duygusal ihtiyaçlarını ekranlar üzerinden karşılamaya çalışırken hem ebeveyniyle hem de çevresindeki sosyal ilişkilerle bağ kurma fırsatlarını kaybetmektedir.

◆ Çocukluğun Dijitalleşmesi

Dijital yetimlik olgusunun ortaya çıkışında medya kapitalizmi ve dikkat ekonomisinin önemli bir rolü bulunmaktadır. Günümüzde dijital platformlar yalnızca iletişim araçları değil, aynı zamanda kullanıcı dikkatini ekonomik değere dönüştüren küresel bir endüstrinin parçasıdır. Sosyal medya, video platformları, oyun şirketleri ve çevrim içi içerik üreticileri çocukların ilgisini mümkün olduğunca uzun süre ekranda tutmak için tasarlanmış algoritmalar kullanmaktadır.

Bu süreçte çocukların arzuları, beklentileri ve kimlik algıları da dönüşmektedir. Sosyal medya kültürü içinde görünür olmak değerli olmakla eşdeğer hâle gelmekte, popülerlik başarıyla özdeşleştirilmektedir. Çocuklar çok erken yaşlarda kendilerini başkalarına gösterme, beğeni toplama ve onay alma kaygısıyla yetişmeye başlamakta; bu durum çocukluğun doğal masumiyetini ve özgün gelişim sürecini bozmaktadır.

◆ Çocuk Gelişimi

Dijital yetimlik, çocukların yalnızca ekranlarda fazla vakit geçirmesi anlamına gelmemekte; aynı zamanda duygusal, sosyal ve ahlaki gelişim süreçlerini etkileyen çok boyutlu bir çocukluk deneyimine işaret etmektedir. Çocuk, kişilik gelişimi açısından kritik olan erken yaşlarında duygusal yakınlık, manevi rehberlik ve kültürel aktarım yerine ekranların yönlendirmesiyle büyüdüğünde, kendine, çevresine ve dünyaya dair temel referans noktalarını sağlıklı biçimde edinmemektedir.

Dijital ortamda kurulan ilişkilerin çoğu zaman yüzeysel ve geçici olması, çocukların sosyal becerilerini de olumsuz etkileyebilmektedir. Bu çocuklar yüz yüze iletişim kurmakta, empati geliştirmekte ve uzun süreli ilişkiler sürdürmekte güçlük yaşayabilmektedir. Dijital ortamlarda kolayca elde edilen onay ve görünürlük;

gerçek hayatta karşılık bulmadığında, çocuklarda kaygı, hayal kırıklığı ve değersizlik hisleri yoğunlaşmaktadır.

Dijital yetimlik aynı zamanda bir otorite ve rehberlik krizini de beraberinde getirmektedir. Geleneksel toplumlarda çocuk için temel referans noktası aile, akrabalık çevresi ve yakın sosyal ilişkiler ağıydı. Ancak dijital çağda çocukların referans aldığı kaynaklar ekranlardaki içerik üreticileri, influencer'lar ve algoritmaların önerdiği popüler isimler hâline gelmiştir.

Bu nedenle dijital yetimlik yalnızca bireysel ebeveynlik tercihlerinin sonucu olarak değerlendirilemez. Bu olgu modern hayatın hızlanması, aile içi ilişkilerin zayıflaması, bireyselleşmenin yaygınlaşması ve dijital teknolojilerin gündelik hayatın merkezine yerleşmesi gibi yapısal dönüşümlerin ortak bir sonucudur. Dolayısıyla dijital yetimliğin önlenmesi yalnızca ailelerin değil, eğitim kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve devlet politikalarının ortak sorumluluk alanı olarak ele alınmalıdır.

◆ Sonuç

Dijital yetimlik, çocukların ekranlarla kurduğu ilişkinin ötesinde, modern toplumda aile, aidiyet ve insan ilişkilerinin geçirdiği dönüşümü görünür kılan çok boyutlu bir toplumsal sorundur. Daha da önemlisi bu mesele, yalnızca bugünün çocuklarını değil, geleceğin yetişkinlerini, ailelerini ve toplumun kültürel sürekliliğini doğrudan etkilemektedir.

Dijital yetimliğin önlenmesi; ailenin duygusal işlevinin güçlendirilmesi, kuşaklar arası bağların yeniden kurulması, kültürel aktarım kanallarının canlandırılması ve çocukların manevi gelişimini gözetten bir toplumsal iklimin inşasıyla mümkün olabilecektir. Bu nedenle dijital yetimlik meselesi, çağdaş aile ve sosyal politikaların temel gündemlerinden biri olarak ele alınmayı zorunlu kılmaktadır.

Çocukların Çevrim İçi Korunması: Ülke Örnekleri

Kamu otoriteleri tarafından şekillendirilen müdahale stratejileri; devletlerin hukuki egemenlik düzeyleri, idari kapasiteleri ve dijital toplum vizyonlarına göre temelde üç stratejik ekseninde yoğunlaşmaktadır.

Proaktif Müdahale: Yaş Tabanlı Erişim Sınırlamaları

Kamu otoritelerinin siber alandaki riskleri bertaraf etmek adına başvurduğu en somut enstrüman, erişimi yaş tabanlı sınırlar ve platform yükümlülükleriyle düzenleme stratejisidir. Bu yaklaşım, gelişim çağındaki çocukların siber ekosistemin kontrolsüz dinamiklerine terk edilemeyeceği ve yapısal aşınmanın ancak proaktif bir hukuki müdahaleyle durdurulabileceği fikrine dayanmaktadır.

Avustralya'nın yürürlüğe koyduğu Çevrim İçi Güvenlik (Sosyal Medya Asgari Yaş) Değişiklik Yasası (Commonwealth of Australia, 2024), 16 yaş altındaki çocukların belirli sosyal medya platformlarında hesap sahibi olmasını yasaklayarak yaş tabanlı erişim sınırlamasının en kapsamlı örneklerinden birini oluşturmuştur. Şirketler, kullanıcıların yaşını doğrulamak amacıyla makul, etkili ve veri mahremiyetini ihlal etmeyen yaş doğrulama yöntemlerini uygulamakla yükümlü kılınmış; kurallara uymayan mecralara yönelik ağır idari ve mali cezalar ihdas edilmiştir. Kıta Avrupası'nda ise Fransa, Yunanistan ve İspanya gibi ülkeler farklı yaş sınırlarını öngören düzenlemeleri tartışmaya açmıştır.

Ekosistemin Regülasyonu: Yapısal Tasarım Denetimi

Kamu otoriteleri tarafından geliştirilen bir diğer stratejik hamle, dijital alanın mimarisini ve küresel teknoloji şirketlerinin iş modellerini doğrudan hedef alan

regülasyonlardır. Burada temel devlet politikası, çocukları dijital dünyadan tamamen soyutlamak yerine, platformları kurumsal düzeyde içerik ve algoritmik yapı itibarıyla güvenli, şeffaf ve yaşa uygun hâle getirmeye zorlamaktır. Politika yapıcılar; bağımlılık yaratan dijital tasarımları sınırlandırarak çocuk güvenliğini bir tasarım standardı hâline getirmekte ve riskleri henüz kaynağındayken bertaraf etmeyi amaçlamaktadır.

Bu bütüncül denetim modelini proaktif bir şekilde hayata geçiren Birleşik Krallık, Çevrim İçi Güvenlik Yasası (UK Parliament, 2023) vasıtasıyla dijital platformları kullanıcı güvenliğinden hukuken sorumlu kılan bir çerçeve çizmiştir. İngiliz idari sistemi, bağımsız iletişim ve medya düzenleyici otoritesi Ofcom'u ana denetleyici kurum olarak yetkilendirerek firmalara sert yaptırımlar uygulama gücü vermiştir. Bu doğrultuda platformlar; terörizm, çocukların cinsel istismarı gibi yasa dışı içerikleri süratle temizlemenin ve siber zorbalık gibi çocuklara zararlı içeriklere karşı çocukları korumanın yanı sıra, algoritmik sistemleri de dâhil olmak üzere hizmetlerini çocuklara yönelik öngörülebilir zarar risklerini azaltacak biçimde tasarlamak ve işletmekle yükümlüdür. Federal düzeyde benzer bir özen yükümlülüğü yaklaşımını öngören Amerika Birleşik Devletleri'nde, Çocukların Çevrim İçi Güvenliği Yasası (KOSA) (U.S. Congress, 2025), çocuk ve ergen kullanıcılar bakımından platformlara, erişimi yasaklamak yerine güvenli tasarım temelinde özen yükümlülüğü getirmeyi hedeflemektedir. 2024'te Senato tarafından kabul edilen ancak yasalasamayan KOSA'nın güncellenmiş versiyonu 2025 yılında yeniden Kongre gündemine taşınmıştır.

Singapur, Çevrim İçi Güvenlik (Çözüm ve Hesap Verebilirlik) Yasası (Parliament of Singapore, 2025) ile zararlı çevrim içi içerikler, siber taciz ve çocukların güvenliğini tehdit eden dijital içerikler bakımından resmî makamlar eliyle doğrudan içerik kaldırma, erişim engelleme ve anonim failerin kimlik bilgilerini talep etme yetkisini saklı tutmuştur. Benzer şekilde Almanya, Gençlik Medya Koruma Eyaletler Arası Anlaşması (die medienanstalten, 2025) ile çocukların yaş ve gelişim düzeylerine göre kademeli yaş derecelendirmesi, içerik etiketlemesi ve zaman temelli erişim sınırlamaları uygulamaktadır. 6. Medya Değişikliği Devlet Anlaşması ile ilk kez işletim sistemi sağlayıcılarına çocuk ve gençleri gelişimlerine zarar verebilecek içeriklerden korumaya yönelik teknik koruma mekanizmaları (işletim sistemi düzeyinde ebeveyn denetimi ve yaşa uygun güvenlik ayarları) sağlama yükümlülüğü getirilmiştir. Kıtasal ölçekte ise Avrupa Birliği, Çocuklar ve Gençler için Dijital On Yıl (BIK+) (Avrupa Komisyonu, 2022) stratejisiyle siber zorbalıkla mücadeleyi ve yaşa uygun, güvenli bir dijital deneyim ile çocukların dijital yetkinliklerinin geliştirilmesini üye devletlerde teşvik etmektedir.

Ortak Sorumluluk Modelleri: Bütüncül Yetkinlik İnşası

Uluslararası uygulamalardaki üçüncü yaklaşım ise toptancı yasakların siber alanda yapısal birer yanılsama yaratabileceği, çocukların teknik engelleri sanal özel ağlar (VPN) veya sahte beyanlar üzerinden manipüle edebileceği riskine odaklanmaktadır. Devlet politikalarında bireysel ve toplumsal direncin artırılmasını merkeze alan bu perspektif, çocukları dijital ekosistemin tamamen dışına itmenin, onları geleceğin dünyasında ihtiyaç duyacakları dijital yetkinliklerden ve siber alandaki millî reflekslerden mahrum bırakabileceğini savunmaktadır. Bu doğrultuda çözüm;

salt teknik engeller inşa etmek değil, devletin rehberliğinde aile ve okul mekanizmalarını güçlendirmektir.

Çocukların çevrim içi güvenliğine ilişkin ortak sorumluluk yaklaşımını benimseyen ülkelerden biri olan Finlandiya, medya okuryazarlığı ve dijital güvenlik becerilerini ulusal eğitim politikalarının temel bileşenlerinden biri olarak ele almaktadır. Ulusal Medya Okuryazarlığı Politikası kapsamında çocukların güvenli dijital ortamlarda bulunmasını sağlamak amacıyla eğitim kurumları, kütüphaneler, kamu kuruluşları, medya sektörü ve sivil toplum arasında kurumsal iş birliği öngörülmekte; eleştirel medya okuryazarlığı, güvenli internet kullanımı ve dijital vatandaşlık becerilerinin erken yaşlardan itibaren geliştirilmesi hedeflenmektedir (Finlandiya Eğitim ve Kültür Bakanlığı, 2019).

Benzer şekilde Singapur da çocukların çevrim içi güvenliğini yalnızca teknik erişim engelleriyle değil, çok paydaşlı bir yönetim modeliyle ele almaktadır. Digital for Life hareketi ve Ulusal Dijital Okuryazarlık Programı çerçevesinde kamu kurumları, eğitim sistemi, aileler, teknoloji şirketleri ve toplum kuruluşları dijital becerilerin geliştirilmesi ve güvenli çevrim içi davranışların yaygınlaştırılması amacıyla birlikte hareket etmektedir (IMDA, 2021). Hem hukuki yaptırımları hem de toplumsal disiplini bir arada kullanan Çin Halk Cumhuriyeti ise Çocukların Korunması Kanunu ve Çevrim İçi Ortamda Çocukların Korunmasına İlişkin Yönetmelik (Çin Ulusal Halk Kongresi, 2020; Çin Devlet Konseyi, 2023) vasıtasıyla meseleyi devlet, okul ve aile ekseninde "ortak bir sorumluluk modeli" olarak tasarlamıştır. Çin modeli, çocuklarda internet bağımlılığını önlemek amacıyla süre ve kullanım kontrol mekanizmalarını platformlara zorunlu kılarak, güvenli internet kullanımı eğitimini yasal bir ödev olarak eğitim kurumlarına ve ebeveynlere yüklemektedir.

KAYNAKÇA

Avrupa Komisyonu. (2022). *A Digital Decade for children and youth (BIK+)* (COM(2022) 212 final).

Commonwealth of Australia. (2024). *Online Safety Amendment (Social Media Minimum Age) Act 2024* (C2024A00127).

Çin Devlet Konseyi. (2023). *Çevrim İçi Ortamda Çocukların Korunmasına İlişkin Yönetmelik* (Karar No. 766).

Çin Ulusal Halk Kongresi. (2020). *Küçüklerin Korunması Kanunu* (2020 tadili; yürürlük 1 Haziran 2021).

die medienanstalten. (2025). *Jugendmedienschutz-Staatsvertrag (JMSrV)* (6. Medienänderungsstaatsvertrag).

Finlandiya Eğitim ve Kültür Bakanlığı. (2019). *Medya Okuryazarlığı Politikası (Media Literacy in Finland)*.

IMDA. (2021). *Digital for Life*.

Parliament of Singapore. (2025). *Online Safety (Relief and Accountability) Act 2025* (No. 23 of 2025).

U.S. Congress. (2025). *Kids Online Safety Act* (S. 1748, 119th Congress).

UK Parliament. (2023). *Online Safety Act 2023* (c. 50).

Aile ve Nüfus On Yılı Vizyonu

“İnsanla başlayan, aileyle köklenen, nesillerle büyüyen, nüfusla güçlenen, istikbâle yükselen Türkiye”

Aile ve nüfus, tarih boyunca refah ve istikrarın temelini oluşturan iki asli unsur olagelmıştır. Türkiye 2026–2035 dönemini bu iki unsuru kalıcı bir politika çerçevesine dönüştürmek üzere ilan etmiştir.

Nesillerin yetiştirildiği, değerlerin aktarıldığı ve dayanışma bilincinin filizlendiği aile, bir milletin hafızası olduğu kadar geleceğinin de en önemli teminatıdır. Nüfus ise üretim kapasitesinden beşerî sermayeye, millî savunmadan sosyal güvenliğe, kültürel süreklilikten yaşam kalitesine kadar pek çok alanda kalkınmanın çok boyutlu belirleyicisidir.

Türkiye, doğurganlığın gerilemesi, evlenme yaşının yükselmesi, hane halkı sayısının azalması, kırsal alanlarda depopülasyon ve yaşlı nüfus oranındaki artış gibi parametrelerde kendini gösteren demografik değişim tablosunu kalkınma hedefleri açısından öncelikli bir alan olarak ele almaktadır.

On yıllık dönemin politika mimarisi, 2 Mayıs 2026 tarihinde 2026/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile yürürlüğe giren "Aile ve Nüfus On Yılı (2026–2035) Vizyon Belgesi" üzerine inşa edilmiştir.

◆ TEMEL DEĞERLER

Aile Merkezlilik

Ailenin korunması ve güçlendirilmesi

İnsan Hayatının Kutsallığı

Hayatın her evresinin korunması

Nesiller Arası Emanet ve Dayanışma

Kuşaklar arası aktif dayanışma

Kültürel ve Manevî Zemin

Medeniyet mirasından beslenme

Millî İrade ve Özgün Duruş

Millî iradeye dayalı özgün duruş

◆ TEMEL İLKELER

Bilimsel Bilgiye Dayalı Karar

Kanıt ve veriye dayalı politika

Bütüncül ve Çok Paydaşlı Yaklaşım

Eşgüdüm içinde ortak hareket

Sorumlu Medya ve Dijital İklim

Güvenli medya ve dijital ortam

Yerele Duyarlılık

Bölgesel farklılıklara duyarlılık

Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık

İzlenebilir takip ve raporlama

Beş Stratejik Öncelik

Vizyon Belgesi, beş stratejik öncelik etrafında yapılandırılmıştır. Ana akımlaştırma yaklaşımı çerçevesinde güçlü aile ve nüfus yapısı; eğitimden sağlığa, çalışma hayatından tarıma tüm kamu sektörlerinin ortak önceliği hâline gelecektir.

Aile Kurumu ve Nesillerin Muhafazası

Aile kurumunun bir kadın ile bir erkeğin evlilik birlikteliği zemininde toplumsal güvencesinin sağlanması; çocukların ve gençlerin değer sistemlerini aşındıran küresel akımlardan korunması

Evlilik Müessesesinin Teşviki

Evlilik yaşının yükselmesi ve hiç evlenmeme oranlarındaki artış karşısında evliliğin toplumsal itibarının korunması, genç yetişkinlerin evliliğe teşvik edilmesi ve evliliği kolaylaştıran çok boyutlu mekanizmaların güçlendirilmesi

Doğurganlık Hızının Artırılması

Anne ve babalığın çocuğun duygusal, bilişsel ve ahlaki gelişimindeki belirleyici rolünün toplumsal değer olarak tahkim edilmesi; çok çocuklu aile yapısının ekonomik, sosyal, sağlık ve kültürel politikalarla bütünüyle desteklenmesi

Gençlerin Nitelikli Yetiştirilmesi ve Yaşlı Refahının Sağlanması

Gençlerin akademik, teknik, sosyal, psikolojik ve ahlaki donanımla yetiştirilmesi; yaşlıların aile merkezli ve toplum temelli bakım modelleriyle saygın bir yaşam sürdürmesi; kuşaklar arası dayanışmanın pekiştirilmesi

Kırsalın Yerinde Kalkınması ve Nüfusun Dengeli Dağılımı

Kırsal alanlarda hızlanan depopülasyon ve büyükşehirlerde yoğunlaşan iç göç karşısında nüfusun coğrafi olarak dengeli dağıtımı, kırsal yerleşimlerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve yerinde kalkınma modellerinin uygulamaya konulması

Evlilik ve Doğurganlığın Karşılaştırmalı İncelenmesi

Deneyimler, Algılar ve Planlar

KÜNYE Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile Enstitüsü tarafından Türkiye İstatistik Kurumu ve Enstitü Sosyal iş birliğiyle gerçekleştirilen saha araştırması raporu, 2026

Evlilik ve doğurganlığı deneyim, algı ve plan boyutlarıyla inceleyen kapsamlı bir saha araştırması olan çalışma; cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi olmak üzere üç eksenle karşılaştırmalı olarak tasarlandı. Veriler, TÜİK tarafından 12 ilde, çok aşamalı küme örneklemeyle belirlenen örneklem üzerinden **10.408 katılımcıyla** yapılan görüşmelerle derlendi. Araştırmada kuşaklar; en az bir torun sahibi (I.), en az bir çocuk sahibi (II.) ve henüz çocuğu olmayan (III.) bireyler olarak tanımlandı.

YÜKSEK DOĞURGANLIK İLLERİ

Şanlıurfa · Şırnak · Mardin

DÜŞÜK DOĞURGANLIK İLLERİ

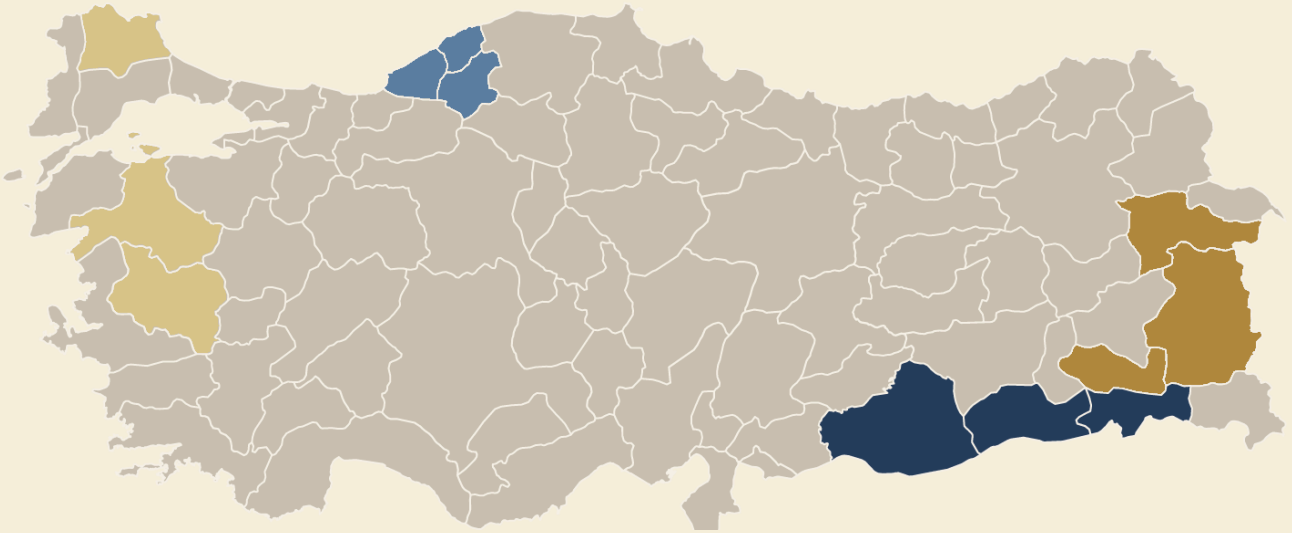
Bartın · Karabük · Zonguldak

YÜKSEK FARKLILAŞMA İLLERİ

Van · Ağrı · Siirt

DÜŞÜK FARKLILAŞMA İLLERİ

Kırklareli · Balıkesir · Manisa

I

DENEYİMLER

Geçmişin Tablosu

4,72 I. KUŞAK

2,71 II. KUŞAK

ORTALAMA CANLI DOĞUM
KİŞİ BAŞINA

Araştırmaya katılan kuşaklar boyunca doğurganlık belirgin biçimde geriledi. Birinci kuşakta kişi başına ortalama 4,72 olan canlı doğum sayısı, ikinci kuşakta 2,71'e inerek tek bir nesilde neredeyse yarıya düştü. Bölgesel tablo da derin bir farklılaşmaya işaret ediyor. En yüksek doğurganlık gösteren bölgelerde ortalama 4,33'e ulaşırken, en düşük bölgelerde 2,16'ya kadar geriliyor.

II

ALGILAR

Bugünün Değerleri

%91,9

"ÇOCUK, AİLE OLMA
DUYGUSUNU GÜÇLENDİRİR"
ÖNERMESİNE KATILANLAR

%35,6 2 ÇOCUK

EN YAYGIN İDEAL

Her on kişiden dokuzu çocuğun aile olma duygusunu güçlendirdiğini söylüyor. İdeal çocuk sayısında ise iki çocuk %35,6 ile en yaygın tercih; bunu %27,7 ile üç çocuk izliyor, tek çocuğu ideal görenler %6,7'de kalıyor.

III

PLANLAR

Yarının Niyeti

%49,05

EVLENMEYİ
DÜŞÜNENLER%81,3 ÇOCUK
İSTEYENLER

III. kuşağın %49,05'i evlenmeyi düşündüğünü, %39,62'si düşünmediğini, %11,33'ü kararsız olduğunu belirtiyor. Çocuk sahibi olma niyeti ise daha belirgin: Evli olan üçüncü kuşağın %81,34'ü çocuk sahibi olmayı planlıyor. İstenen çocuk sayısında iki çocuk %50,1 ile açık ara öne çıkıyor, bunu %20,7 ile üç çocuk takip ediyor.

Geride Kalanlar

Uluslararası Aile Forumu

22–23 Mayıs 2025 · İSTANBUL

"Küreselleşen Dünyada Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi" temasıyla düzenlenen foruma yirmi altı ülkeden aileden sorumlu bakanlar katıldı. Kapanış törenine teşrif eden Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından 2026–2035 dönemi "Aile ve Nüfus On Yılı" ilan edildi.

Aile ve Nüfus On Yılına Doğru Uluslararası Sempozyumu

2 Aralık 2025 · ANKARA

Çeşitli ülkelerden uzman ve akademisyenlerin katılımıyla aile ve nüfus alanındaki küresel değişimlerin masaya yatırıldığı sempozyumda "Ailenin Güçlendirilmesine Yönelik Politikalar" ile "Ulusal ve Uluslararası Nüfus Politikaları" başlıklı iki panel gerçekleştirildi.

Nüfus Politikaları Kurulu 3. Toplantısı

28 Ocak 2026 · ANKARA

Nüfus Politikaları Kurulu 3. Toplantısı Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz başkanlığında, Sayın Bakanımız ve kurul üyelerinin teşrifleriyle Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde icra edildi.

Aile ve Nüfus On Yılı Vizyon Tanıtım Programı

2 Mayıs 2026 · İSTANBUL

Cumhurbaşkanımız, Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi ve Bakanımızın teşrifleriyle gerçekleştirilen programda; insanla başlayan, aileyle köklenen, nesillerle büyüyen, nüfusla güçlenen, istikbale yükselen Türkiye vizyonu kamuoyuyla paylaşıldı.

Üç Kuşak Bir Türkiye Programı

2 Haziran 2026 · ANKARA

Evlilik ve Doğurganlığın Karşılaştırmalı İncelenmesi: Deneyimler, Algılar ve Planlar başlıklı araştırmanın bulguları, Sayın Bakanımızın teşrifleriyle gerçekleştirilen Üç Kuşak Bir Türkiye programında kamuoyuyla paylaşıldı.

20 Temmuz 2025 Ankara · ARAŞTIRMA PROGRAMI

Kızılay Gençlik ve Aile Araştırma Programı

"Küreselleşen Dünyada Aile Kurumunun ve Güçlü Nüfus Yapısının Korunması" konulu sunumu gerçekleştirildi.

18-21 Ağustos 2025 ABD · KOLOKYUM

CFAM 2025 Colloquium

Center for Family and Human Rights (CFAM) tarafından Philadelphia'da düzenlenen kolokyumda tecrübe paylaşımında bulunuldu.

17-18 Kasım 2025 Özbekistan · KONFERANS

Türkiye-Özbekistan Aile Politikaları Konferansı

Buhara'da düzenlenen "Türkiye'de ve Özbekistan'da Aileyi Güçlendirmeye Dayalı Devlet Politikası" konulu uluslararası konferansın açılış konuşması gerçekleştirildi.

16 Ocak 2026 ABD · ULUSLARARASI FORUM

15th Global Family Forum

Türkiye'nin aile ve nüfus politikaları uluslararası katılımcılarla paylaşıldı.

16 Şubat 2026 İstanbul · KONFERANS

Uluslararası Ailenin Güçlendirilmesi Konferansı

İstanbul Ticaret Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen konferansın açılış programında "Aile ve Nüfus On Yılı (2026-2035) Vizyonu" konulu sunum gerçekleştirildi.

12 Mart 2026 Çevrim İçi · TOPLANTI

KINCS İş Birliği Toplantısı

Macaristan merkezli Maria Kopp Demografi ve Aileler Enstitüsü (Maria Kopp Institute for Demography and Families; KINCS) ile aile ve nüfus araştırmalarında ortak çalışma başlıkları görüşüldü.

10-11 Nisan 2026 Ankara · ÇALIŞTAY

Aile ve Sağlık Çalıştayı

Sağlık Bilimleri Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen ve Bakan Yardımcımız Sayın Dr. Sevim Sayım Madak'ın teşrif ettiği açılış töreniyle başlayan çalıştayın açılış oturumuna panelist olarak katkı sunuldu.

28-29 Nisan 2026 Türkmenistan · FORUM

EİT Sosyal Kalkınma Forumu

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı tarafından Arkadag'da düzenlenen forumda "Aile Kurumu ve Demografik Trendlerin SKA'lara Ulaşmadaki Rolü" başlıklı panel konuşması gerçekleştirildi.

6 Mayıs 2026 Kırşehir · SEMPOZYUM

IX. Ulusal Ahi Evran Tıp Öğrenci Sempozyumu

Ahi Evran Üniversitesi tarafından bu yıl "Güçlü Aile, Güçlü Gelecek" temasıyla gerçekleştirilen sempozyum kapsamında "Aile ve Nüfus On Yılı (2026-2035) Vizyonu" konulu sunum gerçekleştirildi.

7 Mayıs 2026 Yozgat · EĞİTİM

Diyanet İşleri Başkanlığı Hizmet İçi Eğitimi

Diyanet Akademisince Başkanlık personeline "Aile ve Nüfus On Yılı (2026-2035) Vizyonu" başlıklı eğitim verildi.

25 Mayıs 2026 Sırbistan · ULUSLARARASI KONFERANS

International Expert Conference "One More Heart"

"Demography Under Pressure: Is Reversal Possible?" başlıklı oturuma panelist olarak katkı sunuldu.

8 Haziran 2026 Çevrim İçi · TOPLANTI

Birleşik Arap Emirlikleri Aile Bakanlığı

Birleşik Arap Emirlikleri Aile Bakanlığı temsilcileri ile aile ve nüfus politikalarında deneyim paylaşımı ve ortak araştırma konuları görüşüldü.

11 Haziran 2026 İsviçre · ULUSLARARASI ÇALIŞTAY

1st Geneva Diplomatic Workshop

Vizyon, diplomatik temsilciler ve uluslararası kuruluşlarla paylaşıldı.

12-13 Haziran 2026 İstanbul · ZİRVE

Dijital Anafor – Ekran Bağımsızlığı Zirvesi

Bakanlığımız himayelerinde, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile İstanbul Aile Vakfı iş birliğinde düzenlenen programın açılış Bakanımız Sayın Mahinur Özdemir Göktaş'ın teşrifleriyle gerçekleştirildi.

23 Haziran 2026 Ankara · PANEL

Yeni İletişim Teknolojileri ve Aile

İletişim Başkanlığınca düzenlenen programda "Yeni İletişim Teknolojilerinin Aileye Etkisi" oturumuna panelist olarak katkı sunuldu.

24 Haziran 2026 Ankara · PANEL

ALLY for Future

Bakanlığımızca üçüncüsü düzenlenen program kapsamındaki "Toplumun Temelinden, Ailenin Geleceğine, Aile ve Nüfus On Yılı ve Kadının Rolü" oturumunun moderatörlüğü üstlenildi.

Macaristan Maria Kopp Demografi ve Aileler Enstitüsü (KINCS) ile Aile ve Nüfus Alanlarında İş Birliğine İlişkin Mutabakat Zaptı imzalandı.

22 Mayıs 2025

Yaklaşan Gündem

BİLİMSEL ETKİNLİK · 26–27 EKİM 2026 · İSTANBUL

Uluslararası Aile ve Nüfus Konferansı

Bakanlığımız ev sahipliğinde Aile ve Nüfus On Yılı (2026–2035)'nin uluslararası akademik açılış etkinliği olarak düzenlenecek Konferans; aile ve nüfus alanlarındaki gelişmeleri karşılaştırmalı, disiplinler arası ve kanıta dayalı bir çerçevede ele almayı; araştırmacıları, akademisyenleri ve politika yapıcıları bir araya getirmeyi amaçlıyor.

01

TÜRKİYE GENELİ · TOPLANTI

Bölgesel Vizyon Buluşmaları

Aile ve Nüfus On Yılı Vizyonu'nun illerde paylaşılması amacıyla bölgesel buluşmalar düzenlenecek.

02

BİLİMSEL SÜRELİ YAYIN

Aile ve Nüfus Dergisi

Enstitünün hakemli dergisi yayın hayatına başlamaya hazırlanıyor.

03

ANKARA · TOPLANTI

Nüfus Politikaları Kurulu 4. Toplantısı

Kurulun 4. toplantısı gerçekleştirilecek.

